

**Administratīvā rajona tiesa
Rīgas tiesu nams**

**SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā
Rīgā 2023. gada 11. oktobrī**

Tiesa šādā sastāvā: tiesnese Ilona Petrovska,
piedaloties pieteicējam/pers. A/ (/pers. A/), pieteicēja juridiskās palīdzības sniedzējam/pers. C/ un atbildētājam Latvijas Republikas pusē
pieaicinātās iestādes Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes pilnvarotajai pārstāvei Innai Austrumai,
atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz /pers. A/ pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu par
bēgļa vai alternatīvā statusa piešķiršanu Latvijas Republikā.

Aprakstošā daļa

[1] Pieteicējam /pers. A/, Uzbekistānas Republikas (turpmāk – Uzbekistāna) pilsonim, 2021.gada 20.janvārī ar Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes (turpmāk – pārvalde) lēmumu saistībā ar nodarbinātību tika piešķirtas uzturēšanās tiesības Latvijas Republikā līdz 2026.gada 3.februārim. 2021.gada 27.decembrī, pamatojoties uz Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas Nr.604/2013 (Dublīnas Regula) 12.panta 1.punkta nosacījumiem, pārvaldē saņemts pieprasījums no Slovēnijas Republikas atbildīgās iestādes ar lūgumu uzņemties atbildību par pieteicēja Slovēnijas Republikā iesniegto starptautiskās aizsardzības iesniegumu. Pārvalde minēto Slovēnijas atbildīgās iestādes lūgumu akceptēja. 2022.gada 1.martā Valsts robežsardzē saņemts pieteicēja iesniegums par bēgļa vai alternatīvā statusa piešķiršanu Latvijas Republikā.

[2] Pieteicēja iesniegumā, sākotnējās aptaujas anketā, personiskajā intervijā un vairākos rakstveidā noformētajos iesniegumos norādīti tālāk minētie apsvērumi bēgļa vai alternatīvā statusa iegūšanai.

[2.1] Pieteicējam Uzbekistānā draud politiski motivēta vajāšana, jo viņš ir aizstāvējis savas un arī citu Uzbekistānas pilsoņu pamattiesības. Pieteicējs ir palīdzējis LGBT+ kopienas pārstāvjiem, nelikumīgi notiesātiem un personām, kas saskārušās ar Uzbekistānas tiesībsargājošo iestāžu nelikumīgajām darbībām, piemēram, spīdzināšanu nopratināšanas laikā.

[2.2] 2008.gadā pieteicējs aizbrauca studēt uz Kaļiņingradu, kur ieguva izglītību un izveidoja ģimeni. Viņš esot studējis starptautiskās tiesības Juridiskajā Akadēmijā un Kaļiņingradas tiesās esot brīvprātīgi pārstāvējis to Uzbekistānas pilsoņu intereses, kuriem Uzbekistānas valdība bija inkriminējusi piederību islāmistu grupām un pieprasījusi šo personu izdošanu. 2017.gada jūnijā, kad pieteicējs atgriezās Uzbekistānā, robežsardzes darbinieki viņam jautājuši, ar ko viņš visus šos gadus esot nodarbojies Krievijā. Pieteicējs atbildēja, ka Kaļiņingradā esot ieguvis augstāko izglītību civilajās un starptautiskajās attiecībās, kā arī strādājis par juristu. Pēc šīs atbildes saņemšanas, pieteicējam esot atņemta pase un viņš bez jebkāda pamata esot aizturēts uz trīs nedēļām. Aizturēšanās laikā Uzbekistānas drošības dienesta darbinieki spīdzināja pieteicēju, izteica draudus viņa ģimenei un lika viņam parakstīt dokumentus. Pēc pieteicēja atbrīvošanas tiesībsargājošo iestāžu darbinieki neatdeva pieteicējam viņa pasi, kuru pieteicējam esot izdevies atgūt tikai divus gadus vēlāk, samaksājot kukuli 6200 ASV dolāru (aptuveni 5800 eiro) apmērā.

[2.3] 2018.gadā pieteicējs Uzbekistānā esot sācis nodarboties ar makaronu izstrādājumu ražošanu, kā arī paralēli uzsācis audzēt vistas. Valsts, uz ilgtermiņa nomas līguma pamata, uzņēmējdarbības vajadzībām, esot piešķīrusi pieteicējam zemi, ar nosacījumu, ka viņa uzņēmumu attīstības temps saglabās straujo attīstības tempu vēl trīs gadu garumā. Visu šo laiku esot turpinājies drošības dienesta darbinieku spiediens uz pieteicēju, divas – trīs reizes mēnesī pieteicējs esot izsaukts uz nopratināšanu un nelikumīgi turēts pagrabā trīs – četras dienas. Uzbekistānas tiesībsargājošo iestāžu pārstāvji radīja spiedienu uz pieteicēju ar mērķi panākt, lai pieteicējs dalītos ar sava uzņēmuma akcijām un peļņu. Turklāt Uzbekistānas tiesībsargājošo iestāžu pārstāvji vēlējas panākt, lai pieteicējs strādātu viņu labā. 2018.gada oktobrī uz pieteicējam piederošo ražotni esot ieradušies Andžanas apgabala pārstāvji, kuri paziņoja, ka pieteicējam lietošanai piešķirtā zeme un viss, kas uz tās atrodas, turpmāk pieder prokurora ģimenei, tādējādi pieteicējam esot divi varianti – vai nu atdot pusi no uzņēmuma akcijām un ienākumiem, vai nu dibināt jaunu ražotni citviet. Pieteicējs attiecās no sadarbības, kā rezultātā ražotnē sākušās pastāvīgas pārbaudes – gan no nodokļu policijas, ugunsdrošības inspekcijas, gan arī prokuratūras puses. Tiesībsargājošo iestāžu darbinieki esot izvirzījuši pieteicējam apsūdzības par krāpniecisku darbību veikšanu, kā arī centušies izspiest no pieteicēja kukuli. 2019.gada sākumā Uzbekistānas tiesībsargājošo iestāžu darbinieki esot veikuši kratīšanu pieteicēja birojā, kā arī viņa dzīvesvietā.

[2.4] Pieteicējs nolēma izceļot no Uzbekistānas uz kādu civilizētu valsti, kur viņš varētu turpināt mierīgi nodarboties ar uzņēmējdarbību. 2019.gadā pieteicējs pārcēlās uz Igauniju. 2020.gada janvārī uz pieteicēja darba vietu Igaunijā esot atnākuši Uzbekistānas vēstniecības pārstāvji, kuri lūguši ar atpakaļejošu datumu nobalsot 2019.gada rudenī Uzbekistānā notikušajās vēlēšanās, bet pieteicējs esot atteicies to darīt, kā rezultātā caur Telegram lietotni pieteicēju esot sākuši vajāt Uzbekistānas Iekšlietu ministrijas izmeklētāji. Viņi esot apsūdzējuši pieteicēju Uzbekistānas pilsoņu pretvalstiski noskaņoto grupu organizēšanā Igaunijas teritorijā, kā arī draudējuši atgriezt pieteicēju Uzbekistānā ar Starptautiskās kriminālpoliciju organizācijas (turpmāk arī – INTERPOL) palīdzību. Pieteicējs pārstājis atbildēt uz viņu telefona zvaniem un izdzēsis savu kontu Telegram lietotnē. Tomēr pieteicējs esot aktīvi rakstījis un joprojām rakstot komentārus sociālo tīklu Facebook, Instagram un V Kontakte vietnēs, daloties ar savu personīgo viedokli par dažādām prettiesiskām situācijām Uzbekistānā.

[2.5] 2020.gadā pieteicējs ar ģimeni pārcēlās uz Latviju. Pieteicējs un viņa sieva strādā par pavāriem uzņēmumā SIA „Evro Azia Food”. 2021.gada septembrī pieteicējs ar sievu aizbrauca atpūtas ceļojumā uz Horvātiju, tranzītā caur Slovēniju, un atpakaļceļā – 2021.gada 19.septembrī – pieteicēju aizturēja Slovēnijas robežsargi, jo tika konstatēts, ka pieteicējs ir izsludināts starptautiskajā meklēšanā, pamatojoties uz Uzbekistānas tiesībsargājošo iestāžu iesniegumu, kas balstīts uz aizdomām par krāpšanos saistībā ar vīzu noformēšanu un personu iekārtošanu darbā. Pieteicējs

aizturēšanas izolatorā Slovēnijā pavadīja 65 dienas līdz tika atbrīvots, jo Uzbekistānas pieprasījums izdot pieteicēju neesot bijis pietiekami pamatots. Pieteicējs atgriezās Latvijas Republikā un iesniedza iesniegumu par patvēruma piešķiršanu, jo tieši Latvija, atbilstoši Eiropas Savienībā spēkā esošajam regulējumam, ir atbildīga par pieteicēja patvēruma iesnieguma izskatīšanu.

[2.6] 2022.gada jūlijā pieteicēja vecākus bez jebkāda pamatojuma arestēja Uzbekistānas drošības dienesta amatpersonas. Viņiem esot pieprasīts pierunāt pieteicēju atgriezties Uzbekistānā, taču pieteicēja tēvs esot atteicies to darīt. Pieteicēja vecāki drošības dienesta amatpersonām esot atklājuši, ka pieteicējs ir lūdzis patvērumu Latvijā. Drošības dienesta darbinieki esot mēģinājuši izspiest no pieteicēja vecākiem kukuli, argumentējot, ka šī naudas summa ir nepieciešama, lai nosegtu izdevumus pieteicēja vārda izsvītrošanai no *INTERPOL* meklēto personu datubāzes.

[2.7] Pieteicējs vērsies pie kompetentajām Uzbekistānas iestādēm ar iesniegumu par atteikšanos no Uzbekistānas pilsonības, kurš joprojām tiek apstrādāts. Tāpat pieteicējs vērsies *INTERPOL* ar iesniegumu par viņa svītrošanu no starptautiskajā meklēšanā izsludināto personu datubāzes. Pieteicējs no *INTERPOL* esot saņēmis atbildes vēstuli, kurā norādīts, ka viņa vārds neatrodas meklēto personu sarakstos.

[3] Ar pārvaldes 2023.gada 1.jūnija lēmumu Nr.467/PLN/2023 pieteicējam atteikts piešķirt bēgļa un alternatīvo statusu. Lēmums pamatots ar turpmāk minētiem argumentiem.

[3.1] Pieteicēja sniegtā informācija ir vērtējama kritiski, jo pieteicēja paskaidrojumos ir konstatējamas būtiskas pretrunas. Piemēram, pieteicējs apgalvo, ka Kaļiņingradā esot pārstāvējis Uzbekistānas pilsoņu, kuriem Uzbekistānas valdība bija inkriminējusi piederību islāmistu grupām, intereses, taču vienlaikus, sākotnējā intervijā, atbildot uz jautājumiem par nodarbošanos pēdējo gadu laikā, pieteicējs norādīja, ka Kaļiņingradā esot strādājis sākotnēji mēbeļu uzņēmumā, tad par pārdevēju-konsultantu un paralēli tam – arī par pavāru. Līdz ar to pārvalde kritiski vērtē pieteicēja apgalvojumu, ka viņš būtu pārstāvējis Uzbekistānas pilsoņus Kaļiņingradas tiesās. Tāpat pieteicējs apgalvojis, ka 2017.gadā Uzbekistānas tiesībsargājošo iestāžu darbinieki esot atņēmuši viņam pasi, bet, vienlaikus, norādījis, ka viņš ir uzsācis komercdarbību, dibinot uzņēmumus un iznomājot zemi. Pārvaldei nav saprotams, kā pieteicējs varēja veikt minētās darbības, ja viņam bija atņemts personu apliecinošs dokuments. Tāpat dažādās patvēruma lietas izskatīšanas stadijās pieteicējs sniedza atšķirīgu informāciju attiecībā uz iespējamiem tiesībsargājošo iestāžu vajāšanas motīviem.

[3.2] Pieteicējs pieprasījis starptautisko aizsardzību tikai pēc tam, kad tika aizturēts Slovēnijā, kas liecina par to, ka patvēruma lūgums bija iesniegts ar mērķi izvairīties no turpmākām aizturēšanām Eiropas Savienības dalībvalstu teritorijā. Lai arī pieteicējs apgalvo, ka Uzbekistānā saskārās ar ilgstošu spīdzināšanu un draudiem no varas iestāžu puses, tā vietā, lai pieprasītu patvērumu uzreiz pēc izceļošanas no Uzbekistānas 2019.gada decembrī, viņš strādāja Igaunijā un vēlāk arī Latvijā, tādējādi apliecinot, ka apdraudējuma līmenis Uzbekistānā, paša pieteicēja uztverē, nebija pietiekami augsts, lai pieprasītu patvērumu uzreiz pēc izceļošanas no valsts.

[3.3] Pieteicējs nav prominents politiskais aktīvis, kurš ar savām politiska rakstura darbībām būtu pievērsis Uzbekistānas tiesībsargājošo iestāžu interesi. Lai gan pieteicējs norādīja, ka viņš Kaļiņingradas tiesā esot kā jurists aizstāvējis Uzbekistānas pilsoņu tiesības, pārvalde šos pieteicēja apgalvojumus apšaubā. Apstākļi, ka pieteicējs ir ieguvis augstāko juridisko izglītību, pats par sevi nav pietiekams, lai uzskatītu viņu par politisko aktīvistu, kurš potenciāli varētu radīt apdraudējumu Uzbekistānas politikajam režīmam. Pieteicējam arī nav izvirzītas oficiālās apsūdzības, kuras būtu saistītas ar viņa politikajām darbībām.

[3.4] Pārvalde nav kompetenta vērtēt pieteicējam Uzbekistānā inkriminēto apsūdzību un izdotā starptautiskā apcietināšanas ordera tiesiskumu. Starptautiskās apcietināšanas orderis pats par sevi vien nav iemesls tam, lai personai piešķirtu starptautisko aizsardzību. Pieteicējam kā Uzbekistānas pilsonim ir tiesības vērsties Uzbekistānas iestādēs ar lūgumu veikt pret viņu īstenoto procesuālo darbību tiesiskuma pārbaudi. Izvērtējot pārvaldes rīcībā esošo informāciju, kā arī ņemot vērā būtiskās pretrunas patvēruma meklētāja paskaidrojumos, nav objektīva pamata uzskatīt, ka pēc pieteicēja atgriešanās Uzbekistānā, viņa iespējamās krimināllietas dēļ, ja tāda ir ierosināta, vai sūdzību izskatīšanas procesā būtu sagaidāmi pārkāpumi, kas būtu pielīdzināmi vajāšanas darbībām.

[4] Nepiekrītot pārvaldes lēmumam, pieteicējs vērsās ar pieteikumu Administratīvajā rajona tiesā, apsvērumus nenorādot. Pārvalde rakstveida paskaidrojumā pieteikumu neatzina, pamatojoties uz pārsūdzētajā lēmumā norādītiem apsvērumiem.

[5] 2023.gada 6.septembrī tiesā saņemti pieteicēja pieteikuma papildinājumi, kuros norādīti iepriekš jau pieminētie, kā arī turpmāk norādītie papildus argumenti.

[5.1] Uzbekistānas tiesībsargājošo iestāžu pieteicējam izvirzītās apsūdzības ir nepamatotas. Tieši šī iemesla dēļ gan Slovēnija, gan arī Latvijas Republika neizpildīja Uzbekistānas lūgumu izdot pieteicēju kriminālvajāšanai. Uzbekistānas tiesībsargājošās iestādes prettiesiski uzsāka pieteicēja vajāšanu pēc tam, kad pieteicējs pauda savu viedokli Uzbekistānas vēstniecības darbiniekiem.

[5.2] Šobrīd pieteicējs vairs nevar iegūt pierādījumus par Uzbekistānas pilsoņu pārstāvību Kaļiņingradas tiesās. Pieteicējs vērsās attiecīgajās Kaļiņingradas tiesās, kur viņam tika paskaidrots, ka administratīvās lietas uzglabāšanas termiņš ir 5 gadi un līdz ar to lietas, kurās piedalījās pieteicējs, jau ir iznīcinātas.

[5.3] Pieteicējs arī Latvijā izjūt apdraudējumu no Uzbekistānas vēstniecības amatpersonu puses.

[6] Tiesas sēdē pieteicējs pieteikumu uzturēja. Papildus norādīja, ka ilgi nevarēja pieņemt lēmumu par patvēruma lūguma iesniegšanu, jo šāds solis viņa izpratnē nozīmētu atteikšanos no savas izcelsmes valsts. Vienīgi tad, kad pieteicējs Slovēnijā tika aizturēts un ilgstoši atradās apcietinājumā, pieteicējs saprata, ka viņam nav citas iespējas, kā tikai lūgt patvērumu no Uzbekistānas varas iestāžu vajāšanas. Stāstot par Latvijas Republikā piedzīvotajām vajāšanas epizodēm, pieteicējs norādīja, ka pie viņa vadītās ēdināšanas iestādes, kurā tiek pasniegti uzbeku ēdieni, vairākas reizes esot manīti Uzbekistānas vēstniecībai piederošie transportlīdzekļi. Pieteicējs minēto apstākli uzskata par spiedienu no Uzbekistānas varas iestāžu puses.

Tiesas sēdē pārvaldes pilnvarotā pārstāve pieteikumu neatzina, pamatojoties uz pārsūdzētajā lēmumā un paskaidrojumos norādītajiem argumentiem.

Motīvu daļa

[7] Tiesa, izvērtējot lietas dalībnieku snigtos paskaidrojumus kopsakarā ar lietas apstākļiem un lietā esošajiem pierādījumiem, secina, ka pieteikums ir apmierināms turpmāk norādīto apsvērumu dēļ.

[8] Tiesa konstatē, ka lietā nepastāv strīds par to, ka pieteicējs ir trešās valsts – Uzbekistānas – pilsonis, kurš atrodas ārpus valsts, kuras valstspiederīgais viņš ir. Tāpat lietā nepastāv strīds par pieteicēja identitāti.

Strīds ir par to, vai ir pamats pieteicējam piešķirt bēgļa vai alternatīvo statusu.

[9] Vispirms tiesa izvērtēs pieteicēja atbilstību bēgļa statusa piešķiršanas kritērijiem.

Patvēruma likuma 37.panta pirmā daļa noteic, ka uz bēgļa statusu var pretendēt trešās valsts valstspiederīgais, kas, pamatoti baidoties no vajāšanas sakarā ar viņa rasi, reliģiju, tautību, piederību pie noteiktas sociālās grupas vai viņa politiskajiem uzskatiem, atrodas ārpus valsts, kuras valstspiederīgais viņš ir, un nespēj vai šādu baiļu dēļ nevēlas pieņemt savas valstspiederības valsts aizsardzību, vai bezvalstnieks, kurš, būdams ārpus savas agrākās pastāvīgās dzīvesvietas valsts, tādu pašu iemeslu dēļ nespēj vai nevēlas tajā atgriezties un uz kuru neattiecas šā likuma 45.panta nosacījumi.

Vajāšanas jēdziens ir skaidrots Patvēruma likuma 38.pantā, proti, par vajāšanu atzīstamas: 1) darbības, kas sava rakstura vai biežuma dēļ ir pietiekami smagas, lai radītu smagu cilvēka pamattiesību pārkāpumu; 2) vairākas darbības, arī cilvēktiesību pārkāpumu kopums, kas ir pietiekami smags, lai ietekmētu indivīdu šā panta pirmās daļas 1. punktā minētajam veidam līdzīgā veidā.

Patvēruma likuma 39.panta pirmās daļas 5.punkts noteic, ka pārvaldes amatpersona, izvērtējot vajāšanas iemeslus, ņem vērā patvēruma meklētāja politiskos uzskatus vai viedokli par šā likuma 42.pantā minētajiem iespējamiem vajātājiem un viņu politiku neatkarīgi no tā, vai patvēruma meklētājs rīkojies saskaņā ar savu viedokli.

Lai atzītu, ka personai ir tiesības uz bēgļa statusu, nepietiek, ka persona apgalvo, ka tā baidās no vajāšanas. Šādām bailēm ir jābūt pamatotām. Novērtējot, vai bailes ir objektīvi pamatotas, ir jāanalizē situācija valstī, no kuras persona bēg, kā arī jāvērtē pieteicēja sniegto paskaidrojumu ticamība (sk. *UN High Commissioner for Refugees, Advisory Opinion by UNHCR on the Interpretation of the Refugee Definition, 23 December 2004, <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4551c0374.html>*).

Atbilstoši Eiropas Savienības Patvēruma aģentūras (*European Union Agency for Asylum (turpmāk – EUAA)*) izdotajam pētījumam „Pierādījumu un uzticamības novērtējums kopējās Eiropas patvēruma sistēmas kontekstā” (pieejams: <https://euaa.europa.eu/publications/judicial-analysis-evidence-and-credibility-context-common-european-asylum-system>) par uzticamības vērtējuma kritērijiem var būt: iekšējā un ārējā konsekvence, pietiekama detalizācijas pakāpe, ticamība (*minētā pētījuma 4.5. sadaļa*). Ar iekšējo konsekvenci jāsaprot patvēruma meklētāja sniegto faktu kopējā saturiskā saskaņotība un vienotība. Ārējā konsekvence savukārt nozīmē patvēruma meklētāja stāstītā atbilstību vispārīgi zināmajai informācijai, tostarp izcelsmes valsts informācijai un citiem lietā esošajiem pierādījumiem. Patvēruma meklētāja stāsta ticamība nozīmē to, ka tam jābūt saprātīgam un iespējamam, kā arī tas nedrīkst būt pretrunā ar lietā esošo specifisko un vispārējo informāciju. Izvērtējot stāsta iekšējo konsekvenci, tiesa ņem vērā visas neatbilstības un trūkumus, kuri ir konstatējami, izvērtējot pieteicēja rakstveida iesniegumus un intervijās norādītos faktus visās patvēruma pieteikuma izskatīšanas stadijās līdz pat gala lēmuma pieņemšanai patvēruma lietā. Galvenā uzmanība tiek pievērsta tam, cik lielā mērā patvēruma meklētāja stāstītais ir konsekvents, jo patiesu būtisko notikumu atspoguļojumam tādām būtu jābūt. Pieteicēja pamatstāstam būtu jābūt konsekventam visās patvēruma procedūras stadijās. Ir saprātīgi pieņemt, ka, ņemot vērā kultūras atšķirības vai patvēruma meklētāja personības iezīmes, daži patvēruma meklētāja stāsta aspekti var palikt neskaidri, tomēr tiem nevajadzētu mazināt pamatstāsta kopējo ticamību. Tomēr, ir iespējama arī situācija, kad, izvērtējot dažādās patvēruma lietas izskatīšanas stadijās patvēruma meklētāja norādītos faktus, tiesai rodas pamats apšaubīt pieteicēja sniegto paskaidrojumu patiesumu. Piemēram, novēlota būtisku faktu atklāšana vai arī novēlota būtisku pierādījumu iesniegšana var negatīvi ietekmēt kopējo pamatstāsta ticamību, ja vien no pieteicēja puses netiek sniegti vērā ņemami paskaidrojumi, kuri izskaidro šādu vicināšanos (*pētījuma 4.5.1.sadaļa*).

[10] Savu lūgumu par patvēruma piešķiršanu pieteicējs pamatoja ar politiski motivētu vajāšanu, norādot, ka ir aizstāvējis Uzbekistānas pilsoņu tiesības tiesas procesos Kaļiņingradā, kā dēļ ir bijis aizturēts un atradās Uzbekistānas tiesībsargājošo iestāžu redzeslokā. Vēlāk, jau dzīvojot Tallinā, pieteicējs atteicās pakļauties Uzbekistānas vēstniecības darbinieku uzstājīgiem lūgumiem piedalīties vēlēšanās, kā rezultātā tika apsūdzēts Uzbekistānas pilsoņu pretvalstiski noskaņoto grupu organizēšanā Igaunijas teritorijā. Uzbekistānas vēstniecības darbinieki esot draudējuši pieteicējam, ka atgriežot viņu Uzbekistānā ar *INTERPOL* palīdzību.

Kā izriet no izcelsmes valsts informācijas, vispārīgi Uzbekistānas tiesībsargājošo iestāžu interese jau ilgstoši ir bijusi vērsta uz politiskiem opozicionāriem, cilvēktiesību aktīvistiem, kā arī žurnālistiem, kuri publiski izeikuši kritiku Uzbekistānas valsts varai vai tās īstenotajai politikai. Tāpat izcelsmes valsts informācijas avotos pieejamās ziņas liecina par to, ka Uzbekistānas valsts vara atsevišķos gadījumos vērsās pret politiskajiem un cilvēktiesību aktīvistiem, kuri sociālajos tīklos aktīvi kritizē valdību un izsaka viedokli par valdības lēmumiem politikas, enerģētikas, veselības aprūpes un citās nozarēs (sk. *Uzbek Blogger Jailed for Facebook Post.Government Should Uphold Free Speech and Release Fazilhoja Arifhojaev, pieejams: <https://www.hrw.org/news/2022/01/28/uzbek-blogger-jailed-facebook-post>*, *EU: Tackle Central Asia Rights Abuses.Afghanistan Crisis No Excuse to Ignore Rights Concerns, pieejams: <https://www.hrw.org/news/2021/11/19/eu-tackle-central-asia-rights-abuses>*, *VoaNews, Conviction of Blogger Casts Chill Over Uzbek Media, pieejams: <https://www.voanews.com/a/press-freedom-conviction-blogger-casts-chill-over-uzbek-media/6205761.html>*, *še un turpmāk minētie izcelsmes valsts informācijas avoti ir apskatīti 2023. gada 10. oktobrī*).

Tādējādi kopumā pieteicēja raksturotie Uzbekistānas valsts varas iestāžu centieni apspiest valsts varai vēltīto kritiku atbilst ziņojumos par situāciju Uzbekistānā minētajiem faktiem. Vienlaikus tiesa konstatē, ka pušu starpā ir strīds par to, vai pieteicējs varētu tikt uzskatīts par politiski nozīmīgu personu, lai pret viņu vērstos Uzbekistānas varas iestādes, kā arī pušu starpā ir strīds par to, vai pieteicēja norādītie fakti saistībā ar viņa individuālo apdraudējumu Uzbekistānā var tikt uzskatīti par ticamiem. Lai noskaidrotu, vai pieteicēja bailes no vajāšanas politisko uzskatu dēļ ir objektīvi pamatotas, tiesai jāvērtē pieteicēja individuālais gadījums, tas, vai ir objektīvs pamats uzskatīt pieteicēju par politiski motivētas Uzbekistānas varas iestāžu vajāšanas upuri.

[11] Izvērtējot pieteicēja sniegtās informācijas un iesniegto pierādījumu kopējo saturisko saskaņotību, vienotību, kā arī atbilstību tiesai pieejamai informācijai par situāciju Uzbekistānā (pieteicēja stāsta iekšējo un ārējo konsekvenci), tiesa norāda turpmāk minēto.

[11.1] Vērtējot pieteicēja tiesas sēdē sniegtos paskaidrojumus kopsakarā ar lietas materiālos esošajiem pieteicēja sākotnējās un personiskās intervijas atferējumiem, kā arī citiem pieteicēja iesniegumiem, tiesa konstatē, ka pieteicēja dažādās patvēruma lietas stadijās norādītie apstākļi neveido vienotu un konsekventu stāstu, kas liecinātu par Uzbekistānas varas iestāžu pret pieteicēju vērstajām vajāšanas darbībām.

Tiesa konstatē, ka pat pēc tiesas sēdē sniegtā skaidrojuma daudzi pieteicēja stāsta aspekti paliek neskaidri. Piemēram, tāpat kā pārvaldei, arī tiesai šķiet loģiski neizskaidrojams pieteicēja apgalvojums, ka Uzbekistānas drošības iestādes bija atņēmušas pieteicējam pasi, tomēr viņš arī bez šī dokumenta varēja dibināt uzņēmumu, slēgt nomas līgumu un veikt citus ar komercdarbību saistītos darījumus. Tiesas sēdē pieteicējs skaidroja, ka drošības iestādes pases vietā viņam bija izsniegušas izziņu, kurā bija norādīts, ka viņa pase atrodas drošības dienesta amatpersonu rīcībā. Tiesa šo pieteicēja sniegto skaidrojumu vērtē kritiski, jo īpaši ņemot vērā pieteicēja norādīto, ka viņa Uzbekistānā dibinātais uzņēmums strauji attīstījās un sāka nest peļņu, valsts esot piešķirusi pieteicēja uzņēmumam zemesgabalu, uz kura tika uzbūvētas jaunas ražošanas telpas un transformators elektrības ražošanai. Tiesa apšaubā, ka tik nopietnos darījumus, tai skaitā saistībā ar valsts atbalsta saņemšanu, Uzbekistānas valsts būtu sadarbojusies ar personu, kura personu apliecinošā dokumenta vietā uzrādītu drošības dienesta izsniegto izziņu par personu apliecinošā dokumenta konfiskāciju. No otras puses, ja jau pases konfiskācija neradīja pieteicējam nekādus ierobežojumus slēgt darījumus, tai skaitā ar valsts iestādēm, nav saprotams, kāds vispār bija šī dokumenta konfiskācijas mērķis.

Tiesai nav saprotams arī pieteicēja apgalvojums, ka pasi viņš atguva pēc diviem gadiem, samaksājot kukuli. Minētais apgalvojums nonāk pretrunā

ar pieteicēja dažādās patvēruma lietas stadijās izteikto stingro nosodījumu korupcijai un apgalvojumiem, ka dažādos svarīgos dzīves brīžos, piemēram, izvēloties studiju vietu, saskaroties ar drošības dienestu spīdzināšanu, vai arī varas iestādēm piedāvājot izņemt viņu no *INTERPOL* meklēto personu saraksta, viņš ir izvēlējies ignorēt amatpersonu centienus izspiest kukuli un apzināti izvēlējies kukuli nemaksāt, pat rēķinoties ar īpaši nelabvēlīgām sekām. Vienlaikus, stāstot par savas izbraukšanas no Uzbekistānas apstākļiem, pieteicējs kā pašsaprotamu apstākli pieminēja, ka pasi atguva, samaksājot kukuli. Šāda, tiesas ieskatā, nekoncekventa pieteicēja rīcība liek kritiski vērtēt ne tikai pieteicēja stāstu par Uzbekistānā drošības iestāžu atņemto pasi, bet arī vispār apšaubīt to, ka pieteicējs Uzbekistānā būtu saskāries ar negatīvu drošības iestāžu uzmanību.

Kā jau minēts, no pieteicēja stāstītā neizriet loģisks skaidrojums tam, kāpēc drošības iestādes vispār konfiscēja viņa personu apliecināšanu dokumentu. Tāpat nav skaidrs, kāda bija drošības iestāžu motivācija regulāri vairākas dienas katru mēnesi veikt pieteicēja spīdzināšanu. Pieteicējs arī nespēja izskaidrot, ko tad Uzbekistānas drošības dienesta darbinieki ar pieteicēja spīdzināšanu vēlējas no pieteicēja panākt. Saistībā ar Uzbekistānā piedzīvoto spīdzināšanu, tiesu īpaši nepārliecina atsevišķi pieteicēja stāsta aspekti, piemēram, apgalvojums, ka drošības iestādēm, neskatoties uz, kā var saprast, nelikumīgo pieteicēja turēšanu apcietinājumā un nežēlīgo spīdzināšanu, tomēr bija svarīgi saņemt pieteicēja rakstisku apliecinājumu par to, ka viņam nav iebildumu pret drošības dienestu amatpersonu darbībām, kaut arī tieši šāds apliecinājums būtu vienīgais pierādījums pieteicēja saskarsmei ar drošības iestāžu amatpersonām. Tāpat ir kritiski vērtējams pieteicēja norādītais, ka, pieņemot lēmumu aizbraukt no Uzbekistānas, pieteicējs bez lieliem sarežģījumiem atguva pasi un likumīgā veidā izbrauca no valsts. Šie apstākļi, tiesas ieskatā, nonāk pretrunā ar pieteicēja apgalvojumiem par pret viņu vērsto pastiprināto drošības iestāžu interesi. Ievērojot minēto, tiesa apšaubā pieteicēja norādīto par Uzbekistānā piedzīvoto vajāšanu no drošības dienestu puses. Pieteicējs nav spējis izskaidrot ne šādas iespējamās vajāšanas motīvus, ne arī saistību ar pieteicēja iespējamo politisko darbību.

Arī pieteicēja stāstītais par Igaunijā un Latvijā piedzīvoto saskarsmi ar Uzbekistānas vēstniecības amatpersonām, tiesas ieskatā, neliecina par pieteicēja politiski motivētu vajāšanu, vai, kā to norādīja pieteicējs, ietekmēšanu. Tiesa apšaubā pieteicēja norādīto, ka uz viņa darbavietu celtniecības uzņēmumā Igaunijā ieradās Rīgā esošās Uzbekistānas vēstniecības amatpersonas un uzsāka diskusiju par Uzbekistānas politiskajām aktualitātēm. Tāpat kā vērtējot iepriekšējās pieteicēja stāsta epizodes, arī šajā aspektā tiesai ir grūti izprast Uzbekistānas vēstniecības amatpersonu motivāciju nodrošināt Igaunijā strādājošo Uzbekistānas pilsoņu atbalstu Uzbekistānas valsts varai. Tāpat tiesa nevar piekrist pieteicējam, ka Uzbekistānas vēstniecības amatpersonu atbrāukšana uz viņa Rīgā esošo ēdināšanas uzņēmumu liecina par vajāšanas darbībām. Pieteicējs nenorādīja, ka Uzbekistānas amatpersonas būtu viņam izvirzījušas konkrētas prasības, kas būtu saistītas ar pieteicēja politiskajiem mērķiem, kā arī nekādas sekas pieteicējam pēc tam nav iestājušas.

Tāpat arī svarīgi piebilst, ka ne no pieteicēja tiesas sēdē sniegtajiem paskaidrojumiem, ne arī no lietas materiāliem neizriet, ka pieteicējs būtu izvirzījis kādus konkrētus politiskus mērķus, kuri traucētu Uzbekistānas varas iestādēm. Lietā nav pamata konstatēt, ka Uzbekistānas varas iestādēm būtu objektīvs iemesls vērsties pret pieteicēju.

Ievērojot minēto, pieteicēja stāsts ticami nenorāda uz Uzbekistānā vai pēc tam jau Eiropas Savienībā piedzīvoto politiski motivēto vajāšanu no Uzbekistānas valsts varas puses.

[11.2] Pieteicējs dažādās patvēruma lietas izskatīšanas stadijās iesniedza daudz un dažādus pierādījumus, tomēr, vērtējot tos kopsakarā ar pieteicēja stāstu, tiesai nav pamata atzīt, ka šie pierādījumi norādītu uz pieteicēja politiski motivētas vajāšanas draudiem.

Piemēram, pieteicējs iesniedza lielu apjomu ar izdrukām no Uzbekistānas personu reģistra (*lietas 1.sējuma 128.–140., 165.–166., 184.–190., 197.–203., 215.–221.lapa*), norādot, ka tajā atspoguļotie dati ir nepareizi, vai arī nav aktuāli. Tiesai ir ierobežotas iespējas pārbaudīt Uzbekistānas personu reģistrā ievadītās informācijas pareizību, tomēr, jebkurā gadījumā pieteicējs nav spējis izskaidrot, kādā veidā viņa iesniegtās izdrukas no personu reģistra liecina par viņa politiski motivēto vai citādi pret pieteicēju vērstu vajāšanu Uzbekistānā.

Tāpat lietā atrodas pieteicēja iesniegtās dokumentu kopijas, kas liecina par pieteicēja Uzbekistānā attīstīto komercdarbību un ar to saistītajiem darījumiem (*lietas 1.sējuma 167.–183.lapa*). No minētajiem dokumentiem izriet, piemēram, ka pieteicēja uzņēmums savas komercdarbības ietvaros izmantoja Hodžabadas lauksaimniecības profesionālajai koledžai piederošās nometnes ēkas. Tiesai nav saprotams, ar kādu mērķi pieteicējs iesniedza šos dokumentus, jo tie nesniedz nekādas norādes par Uzbekistānā iesperājams piedzīvotajām vajāšanas darbībām. Tieši otrādi, piemēram, no lietas materiāliem pievienotās Uzbekistānas Tieslietu ministrijas 2018.gada 9.jūnija vēstules izriet, ka minētā iestāde iesaka piešķirt pieteicējam atviegloto kredītu, jo uzskata, ka šim pilsonim ir iespēja īstenot plānotu uzņēmējdarbību un nākotnē mērķtiecīgi izmantot bankas piešķirtos atvieglotos kredītus, nodrošinot ģimenes locekļu nodarbinātību, kā arī laicīgu kredīta atmaksu (*lietas 1.sējuma 175.lapa*).

Tāpat lietas materiālos atrodas pieteicēja iesniegtās fotogrāfijas, kurās redzams pie galda sēdošais vecākas paaudzes cilvēks un viņam pretim sēdošais vīrietis, kurš veic pierakstus uz papīra, savukārt nākamajā bildē ir redzams vīrietis uniformā, kurš veic pierakstus (*lietas 1.sējuma 205.–207.lapa*). Vērtējot šos attēlus kopsakarā ar pieteicēja paskaidrojumiem tiesas sēdē, secināms, ka minētie attēli visdrīzāk tika iesniegti ar mērķi ilustrēt pieteicēja vecāku saskarsmi ar Uzbekistānas tiesībsargājošo iestāžu pārstāvjiem. Tiesai nav iespēju identificēt attēlos redzamās personas, kā arī ir ierobežotas iespējas pārbaudīt minēto fotogrāfiju autentiskumu, tai skaitā to uzņemšanas vietu un apstākļus. Tomēr tiesa apšaubā, ka šie attēli ticami norāda uz pret pieteicēja vecākiem vērstajām Uzbekistānas tiesībsargājošo iestāžu darbībām, jo nav ticams, ka tiesībsargājošo iestāžu amatpersonas pieļautu to fotografēšanu, jo īpaši operatīvo dienesta pienākumu izpildes ietvaros.

Tāpat lietā atrodas pieteicēja iesniegtās izdrukas no vietnes *Telegramm*, kas liecina, piemēram, par saņemtajiem zvaniem no tālruņa numura +998335415555 (*lietas 1.sējuma 209.–210., 222., 227.lapa*). Tiesai nav iespējas pārbaudīt *Telegramm* lietotnes lietotāju identitāti un tādējādi nav iespējams konstatēt, ka pieteicēja norādītie zvani, vai citi sarakstes fragmenti, kas tika veikti jau pieteicējam uzturoties Latvijā, liecina par saskarsmi tieši ar Uzbekistānas amatpersonām.

Līdz ar to pieteicēja iesniegtajos pierādījumos nav konstatējamas norādes uz pieteicēja iespējamo politiski motivēto vajāšanu Uzbekistānā.

[11.3] Tiesas sēdē pieteicējs norādīja, ka galvenais iemesls patvēruma lūguma iesniegšanai bija viņa Slovēnijā notikusi aizturēšana, kas tika veikta, pamatojoties uz starptautisko apcietināšanas orderi, ko izdevusi Uzbekistānas Namanganas apgabala krimināltiesā. Lietas materiālos atrodas pieteicēja iesniegtās pieteicēja izdošanas procedūras ietvaros pieņemto Slovēnijas tiesu nolēmumu kopijas, kuru autentiskumu pārvalde neapšaubīja (*lietas 1.sējuma 126.–127., 141.–156., 160.–164.lapa*). Vērtējot, vai personai piešķirams patvēruma, ne pārvaldes, ne arī tiesas kompetencē nav noteikt, vai patvēruma meklētājs ir vainīgs nodarījumā, kas tam inkriminēts viņa izcelsmes valstī. Tas nozīmē, ka tiesai nav jāveic uzskatītas kriminālvajāšanas tiesiskuma pilna pārbaude. Tomēr krimināllietas ierosināšanas apstākļi, kriminālprocesuālās darbības, uzrādītā apsūdzība var liecināt par to, ka tādā veidā tiek veikta personas vajāšana. Tiesas ieskatā izskatāmajā gadījumā pieteicēja norādītie apstākļi neliecina par to, ka ierosinātā krimināllietā kalpotu kā instruments viņa vajāšanai no varas iestāžu puses. Tiesa to pamato ar turpmāk minētajiem apsvērumiem.

No lietas materiāliem izriet, ka pret pieteicēju Uzbekistānā ierosinātajā krimināllietā izmeklējamie apstākļi ir saistīti ar iespējamām 2019.gada jūlijā notikušajām krāpšanas darbībām. Uzbekistānas tiesībsargājošās iestādes apgalvo, ka pieteicējs kopā ar vēl vienu personu nodarīja kaitējumu diviem cietušajiem, kuriem viņš apsolīja atrast darbu Vācijā, par ko tika noslēgts līgums un iemaksāta avansa summa, taču cietušie tā arī neizceļoja uz Vāciju, savukārt pieteicējs un otrs līdzdalībnieks saņemto naudu iespējams iztērēja savām vajadzībām (*lietas 1.sējuma 150.lapa*). Ievērojot minēto, izskatāmajā gadījumā nav saskatāms, ka vērsšanās pret pieteicēju varētu tikt saistīta ar viņa politisko darbību. Tiesai arī nav pamata konstatēt, ka pret pieteicēju izvirzītās apsūdzības būtu saistītas ar tādu lietu kategoriju, par kuru būtu skaidras norādes kā par valsts noteiktas politiskās apņemšanās īstenošanu.

Tādējādi, ne pieteicēja sniegtais skaidrojums, ne citi lietas materiāli, vērtējot tos kopsakarā ar tiesai pieejamo izcelsmes valsts informāciju, nenorāda uz tādiem krimināllietas ierosināšanas apstākļiem, kriminālprocesuālajām darbībām vai uzrādītajām apsūdzībām, kas liecinātu par Uzbekistānas valsts varas iestāžu politiski vai citādi motivētu vajāšanu.

[11.4] Ievērojot minēto, tiesa kritiski vērtē pieteicēja apgalvojumus par viņa politisko darbību un ar to saistītiem vajāšanas riskiem no Uzbekistānas varas iestāžu puses. Pieteicēja paskaidrojumi neliecina par to, ka viņš būtu bijis politiskais līderis, kura politiskā darbība traucētu Uzbekistānas vadošajai elitei. Pieteicējs nav opozīcijas žurnālists, politiķis, cilvēktiesību aktīvists. Stāstot par savu politisko aktivitāti, pieteicējs sniedza gana nekonsekventu un pretrunīgu informāciju. Tādējādi teisai nav pamata uzskatīt ka Uzbekistānas varas iestādēm būtu kāda intereses un pamats vērsties pret pieteicēju, tai skaitā izsludinot viņu starptautiskajā meklēšanā.

[12] Ņemot vērā iepriekš minēto, tiesa secina, ka izskatāmajā gadījumā lietas faktiskie apstākļi neliecina par to, ka pieteicējam Uzbekistānā draud politiski motivēta vajāšana. Pieteicēja bailes no politiski motivētas vajāšanas nevar tikt atzītas par objektīvi pamatotām. Līdz ar to pieteikums daļā par bēgļa statusa piešķiršanu ir noraidāms.

[13] Pieteicējs arī lūdzis piešķirt viņam alternatīvo statusu Latvijas Republikā. Līdz ar to tiesai jāizvērtē, vai pastāv priekšnoteikumi šāda statusa piešķiršanai.

Saskaņā ar Patvēruma likuma 40.panta pirmo daļu uz alternatīvo statusu var pretendēt trešās valsts valstspiederīgais vai bezvalstnieks, kuram nevar piešķirt bēgļa statusu saskaņā ar šā likuma 37.panta pirmo daļu un uz kuru neattiecas šā likuma 46.panta nosacījumi, ja ir pamats uzskatīt, ka viņš pēc atgriešanās savā izcelsmes valstī varētu tikt pakļauts smagam kaitējumam un šā iemesla dēļ nespēj vai nevēlas pieņemt minētās valsts aizsardzību.

Patvēruma likuma 41.pants skaidro, ka smags kaitējums šā likuma izpratnē ir: 1) nāves soda piespriešana patvēruma meklētājam vai tā izpilde; 2) patvēruma meklētāja spīdzināšana, necilvēcīga vai pazemojoša attieksme pret viņu vai viņa necilvēcīga vai pazemojoša sodīšana; 3) smagi un individuāli draudi civiliedzīvotāja dzīvībai vai veselībai plaši izplatītas vardarbības dēļ starptautisku vai iekšēju bruņotu konfliktu gadījumā.

Vienlaikus, Patvēruma likuma 46.panta pirmā daļa noteic, ka alternatīvo statusu nepiešķir, ja pastāv vismaz viens no šādiem nosacījumiem: 1) persona izdarījusi starptautiskajos dokumentos definētu noziegumu pret mieru, kara noziegumu vai noziegumu pret cilvēci; 2) persona izdarījusi noziegumu, kas saskaņā ar Latvijas Republikas likumu atzīstams par smagu vai sevišķi smagu noziegumu; 3) persona veikusi darbības, kas vērstas pret Apvienoto Nāciju Organizācijas mērķiem un principiem; 4) ir pamats uzskatīt, ka persona rada draudus valsts drošībai vai sabiedriskajai kārtībai un drošībai; 5) persona pirms ierašanās Latvijas Republikā izdarījusi noziegumu, par kuru tai būtu piemērojama brīvības atņemšana, ja tas būtu izdarīts Latvijas Republikā, un atstājis savu izcelsmes valsti vienīgi tādēļ, lai izvairītos no soda par šo noziegumu.

Patvēruma likuma 46.panta pirmās daļas normas ir jāinterpretē kopsakarā ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2011.gada 13.decembra Direktīvas 2011/95/ES par standartiem, lai trešo valstu valstspiederīgos vai bezvalstniekus kvalificētu kā starptautiskās aizsardzības saņēmējus, par bēgļu vai personu, kas tiesīgas saņemt alternatīvo aizsardzību, vienotu statusu, un par piešķirtās aizsardzības saturu (Kvalifikācijas Direktīva) 17. panta pirmās daļas b) apakšpunktu, kas paredz, ka trešās valsts valstspiederīgo vai bezvalstnieku izslēdz no to persona loka, kas tiesīgas saņemt alternatīvo aizsardzību, ja ir nopietni iemesli uzskatīt, ka viņš izdarījis smagu noziegumu.

Tādējādi patvēruma meklētājam nav piešķirams alternatīvais statuss, ja ir nopietni iemesli uzskatīt, ka viņš izdarījis smagu noziegumu. Attiecībā uz pazīmi „nopietni iemesli uzskatīt” Eiropas Patvēruma atbalsta biroja izdotajā pētījumā „Izslēgšana: Kvalifikācijas Direktīvas (2011/95/EU) 12. un 17.panti. 2.izdevums” norādīts, ka pierādījumu standartam nav jāsakāp ar kriminālprocesuālo principu *in dubio pro reo*. Proti, izslēgšanas normu kontekstā nopietni iemesli uzskatīt, ka persona izdarījusi noziegumu, nenozīmē to, ka visas iespējamās šaubas par to būtu vērtējamas par labu personai (sk. https://euaa.europa.eu/sites/default/files/publications/EASO_Exclusion_second_edition_JA_EN.pdf, sk. 3.2. sadaļu).

Piemērojot izslēgšanas no starptautiskās aizsardzības nosacījumus, tiesai arī nav jākonstatē, ka attiecībā uz patvēruma meklētāju ir stājies spēkā notiesājošs spriedums. Tomēr tiesai būtu jāpārlicinās, vai personai celtās apsūdzības varētu būt pamatotas.

[14] Vispirms tiesa konstatē, ka pieteicējam Uzbekistānā nedraud nāvessods, vai tā izpilde, jo saskaņā ar publiski pieejamo informāciju nāvessods kā augstākais soda mērs Uzbekistānā vairs netiek piemērots kopš 2008. gada (sk. <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2008/01/uzbekistan-abolishes-death-penalty-20080111/>).

Tāpat tiesa konstatē, ka Uzbekistānā nenorisinās starptautiskais vai iekšējais bruņotais konflikts Patvēruma likuma 41.panta 3.punkta izpratnē, kas pieteicēja dzīvībai vai veselībai varētu radīt smagus un individuālus draudus. Lai gan īpaša piesardzība būtu jāievēro Uzbekistānas pierobežā ar Tadžikistānu, Kirgizistānu un Afganistānu, kopumā Uzbekistānas teritorijā netiek konstatēts vispārīgais apdraudējums civiliedzīvotāju dzīvībām (sk. <https://www.mfa.gov.lv/lv/uzbekistana-celojumu-bridinajumi>; <https://www.gov.uk/foreign-travel-advice/uzbekistan>).

[15] Lai pārbaudītu Patvēruma likuma 41.panta 2.punktā minēto apstākļu pastāvēšanu (patvēruma meklētāja spīdzināšana, necilvēcīga vai pazemojoša attieksme pret viņu vai viņa necilvēcīga vai pazemojoša sodīšana), tiesai jāvērtē, vai ir pamats uzskatīt, ka pieteicējs, atgriežoties savā izcelsmes valstī, varētu tikt pakļauts spīdzināšanai, necilvēcīgai vai pazemojošai attieksmei pret viņu. Vienlaikus, kā jau tas šajā spriedumā iepriekš konstatēts, lietā nav strīda par to, ka pret pieteicēju Uzbekistānā ir ierosināta krimināllietā, kā rezultātā pieteicējs pat tika izsludināts starptautiskajā meklēšanā. Ievērojot minēto, smaga kaitējuma draudi pieteicējam ir jāvērtē kopsakarā ar 46.panta pirmās daļas nosacījumiem, vērtējot, vai pieteicējam celtās apsūdzības ir pamats uzskatīt par pamatotām.

[15.1] Pieteicējs uzsvēra, ka Uzbekistānā viņam nebūtu iespējas aizstāvēties pret izvirzītajām apsūdzībām. Tāpat ir iespējams, ka pret pieteicēju tiks pielietota spīdzināšana un necilvēcīga izturēšanās. Tiesa konstatē, ka vairāki publiski pieejami ziņojumi attiecībā uz situāciju izcelsmes valstī nepārprotami norāda uz spīdzināšanu un līdzīgiem pārkāpumiem pirmstiesas izmeklēšanas procesos (sk. <https://www.osce.org/odihr/393944?download=true>; <https://crd.org/2018/02/14/uzbekistan-investigate-torture-of-journalist/>; <https://www.amnestyusa.org/reports/secrets-and-lies-forced-confessions-under-torture-in-uzbekistan/>). Saskaņā ar minētajiem starptautisko cilvēktiesības aizstāvošo organizāciju ziņojumiem, neskatoties uz formālām pozitīvām tendencēm, kā, piemēram, Uzbekistānas prezidenta 2017. un 2018.gadā parakstītiem normatīviem aktiem, kuri nosoda un stingri aizliedz spīdzināšanu pirmstiesas izmeklēšanas procesos, spīdzināšana pārāk ilgu laiku ir bijusi neatņemama izmeklēšanas procesa sastāvdaļa ne tikai Uzbekistānā, bet visā Centrālāzijas reģiona kopumā, kas tomēr liek secināt, ka būs vajadzīgs krietni ilgāks laiks, lai konstatētu, ka cilvēktiesību pārkāpumi pirmstiesas izmeklēšanas procesos Uzbekistānā vairs netiek pieļauti. Arī visaktuālākie starptautisko cilvēktiesību organizāciju sagatavotie pārskati turpina izcelt spīdzināšanu pirmstiesas izmeklēšanas procesos kā vienu no galvenajām cilvēktiesību problēmām Uzbekistānā. Tāpat tiek apšaubīta Uzbekistānas tiesu neatkarība un kopumā, piemēram, cilvēktiesību organizācija *Freedom House* tiesiskumu Uzbekistānā novērtē ar 0 ballēm no iespējamām 4 (sk. *Freedom House, Freedom in the World 2023.Uzbekistan, pieejams: https://freedomhouse.org/country/uzbekistan/freedom-world/2023*, kā arī *Human rights Watch, Uzbekistan, Events of 2022, pieejams: https://www.hrw.org/world-report/2023/country-chapters/uzbekistan*).

Ievērojot minēto, tiesa, savas kompetences robežās izvērtējot tās rīcībā esošo informāciju, atzīst, ka saskaroties ar Uzbekistānas izmeklēšanas iestādēm, vai arī nonākot ieslodzījumā vietā Uzbekistānā, pastāv risks, ka pieteicējs varētu tikt pakļauts smagam kaitējumam Patvēruma likuma 41.panta 2.punkta izpratnē.

[15.2] No šajā spriedumā jau pieminētiem pieteicēja izdošanas procedūras ietvaros pieņemtajiem Slovēnijas tiesu nolēmumiem izriet, ka 2021.gada 13.oktobrī Uzbekistānas iesniegtajam pieprasījumam par pieteicēja izdošanu nebija pievienoti pierādījumi, kas apstiprinātu apsūdzību pamatojumu, līdz ar to ar Slovēnijas izmeklēšanas tiesneša 2021.gada 6.decembra lēmumu Uzbekistānas prokuratūrai tika uzdots 10 dienu laikā šos trūkstošos dokumentus iesniegt. Tomēr Uzbekistānas prokuratūra noteiktajā termiņā šos pieprasītos pierādījumus tā arī nav iesniegusi, kā rezultātā tika pieņemts lēmums par atteikumu izdot pieteicēju kriminālvajāšanai Uzbekistānā. Slovēnijas tiesa konstatēja, ka pret pieteicēju Uzbekistānā ierosinātā kriminālprocesa ietvaros lēmumi tika pieņemti bez pieteicēja klātbūtnes un kopumā izdošanas pieprasījumā un tā pielikumos nav izpildīti pamatnoteikumi, pamatojoties uz kuriem varētu objektīvi izvērtēt jautājumu par pieteicējam inkriminēto noziegumu veikšanas aizdomu pamatotību (*lietas 1.sējuma 144.lapa, lietas 160.lapa*).

Tāpat tiesa ņem vērā lietas materiālos esošos pieteicēja iesniegtos Uzbekistānas Ģenerālprokuratūras Latvijas Ģenerālprokuratūrai adresētos dokumentus saistībā ar pieteicēja izdošanu (*lietas 2.sējuma 3.–28.lapa*). Minētā procedūra arī noslēdzas ar atteikumu izdot pieteicēju kriminālvajāšanai Uzbekistānā.

Tiesā jau norādīja, ka vērtējot, vai personai piešķirams patvērums, ne pārvaldes, ne arī tiesas kompetencē nav noteikt, vai patvēruma meklētājs ir vainīgs nodarījumā, kas tam inkriminēts viņa izcelsmes valstī. Līdz ar to tiesa neveic uzsāktās kriminālvajāšanas tiesiskuma pilnu pārbaudi. Vienlaikus, tiesai jāņem vērā visi apstākļi, kas liek apšaubīt patvēruma meklētājam izvirzīto kriminālapsūdzību pamatotību. Izskatāmajā gadījumā gan Slovēnijas tiesas konstatētie trūkumi saistībā ar pieteicējam izvirzītajām apsūdzībām, gan arī Latvijas Ģenerālprokuratūras atteikums izdot pieteicēju kriminālvajāšanai Uzbekistānā dod pamatu tiesai apšaubīt pieteicējam Uzbekistānā izvirzīto kriminālapsūdzību pamatotību.

Turklāt lietas materiālos atrodas pieteicēja iesniegtās sarakstes ar *INTERPOL* lietu kontroles komisiju fragmenti, kuru autentiskumu pārvalde nepastrīdēja (*lietas 1.sējuma 119.–122.lapa*). No minētās sarakstes izriet, ka pieteicējs 2022.gada 27.janvārī vērsās *INTERPOL* lietu kontroles komisijā ar lūgumu pārskatīt, vai viņa iekļaušana *INTERPOL* meklēto personu sarakstā ir pamatota. No pieteicējam adresētās *INTERPOL* lietu komisijas 2023.gada 9.maija vēstules izriet, ka minētā komisija veica atbilstošas pārbaudes un var paziņot, ka atbildes sniegšanas brīdī attiecībā uz pieteicēju nav reģistrēti izdošanas pieprasījumi (*lietas 1.sējuma 231.–232.lapa*). Tiesas ieskatā, arī minētais apstāklis, jo īpaši vērtējot to kopsakarā ar Slovēnijas un Latvijas tiesībsardzības institūciju konstatētajiem trūkumiem attiecībā uz pieteicēja kriminālapsūdzību Uzbekistānā pamatojumu, norāda uz, iespējams, nepamatoto apsūdzību pieteicējam izvirzīšanu.

[16] Ievērojot minēto, izskatāmajā gadījumā tiesa konstatē, ka, ņemot vērā pieteicēja individuālos apstākļus, Uzbekistānā viņam pastāv smaga kaitējuma draudi un ir pamats atzīt, ka izcelsmes valsts nevar nodrošināt pieteicējam nepieciešamo aizsardzību.

Vienlaikus, izskatāmajā gadījumā nav pamata konstatēt, ka izpildītos kāds no 46.pantā pirmajā daļā norādītajiem nosacījumiem, kad alternatīvo statusu nepiešķir.

Tas nozīmē, ka pieteicējam ir pamats piešķirt alternatīvo statusu. Līdz ar to ir apmierināms pieteicēja pieteikums par labvēlīga administratīvā akta izdošanu daļā par alternatīvā statusa piešķiršanu un pārvaldei ir uzlikt par pienākumu pieņemt lēmumu par alternatīvā statusa piešķiršanu pieteicējam.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 246.–251. pantu un Patvēruma likuma 49. panta otro un sesto daļu, Administratīvā rajona tiesa

nosprida

apmierināt /pers. A/ (*pers. A*) pieteikumu daļā par alternatīvā statusa piešķiršanu.

Uzdot Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldei viena mēneša laikā no sprieduma spēkā stāšanās dienas pieņemt lēmumu par alternatīvā statusa piešķiršanu /pers. A/ (*pers. A*).

Spridums nav pārsūdzams.

Tiesnese

I. Petrovska